

עין משפט
נר מצוה

רסו א מיי' פ"ח מהל' שניס' הל' ה סמג עשין פפ טו"ע"ע ח"מ ס"י קננ סעף ו': רסו ב מיי' שס הל' ד קננ סעף ו': רסג ג ד מיי' שס פ"ו הל' ז סמג שס טו"ע"ע ח"מ ס"י קננ סעף י': רספ ה ו מיי' שס פ"ח הל' ה ועי' צהשנות וצמ"מ סמג שס טו"ע"ע ח"מ ס"י קננ סעף ז: ע"ר ז מיי' שס טו"ע"ע שס סעף ח:

רבינו גרשום

בראש כל מרחא אנא דם. מי שאחור הדס שיטור מקיז מסתכן ומת. כלומר דכל מיתות מחמת דם הן: אלא בירש כל מרעין. עיקר חולי מחמת רוב דמין באין. ועיקר רפואה היא חמרא: אנבג אנפק אנטל. כלומר אותו כלי אספירוס שטולין בשחרית משום רפואה היו קורין אותו בלשונם אנפק והיינו אנבג והיינו אנטל כלומר שיעורן באותו כלי שנטולין ממנו ילדיהם. ושיעורו כרביעית של תורה ביצה ומחצה: **שיבטא** המרוב אין לו חזקה. היינו צינור קטן כמו שתיים או שלש אמות שטולין אותו בסוף צינור גדול כדי שיקלחו מימיו ברחוק מן הכותל. וכשתלוי בסוף הצינור גדול (ורגיליו יוכלין להחזירו לאותו מרוב לימין מימיו או לימין או לשמאל: ויש למקומו חזקה. מפרש בגמ' מאי קאמר הכי קאמר אין לו חזקה בחצר אם שופכין מימיו לחצר חבירו אם הוא נטוי תדיר בעל אחד דאיכא למימר הואיל ואין לו רשות להטותו לאותו צד שירצה ברשות בעל חצר בעה"ב תלוחו שם ואימתי שירצה יוכל לעכב עליו: ויש לו למקומו חזקה מב' רוחות. כלומר ואם בעל המרוב מחזירו פעמים לצד זה ופעמים לצד זה בבור שיש לו למקומו לשפיכת מימיו חזקה בחצר. איכא דאמר אין לו חזקה בחצר מרוב אחת. כשלא תלה אלא מרוב אחד בראש אחד של צינור אבל תלה שני מרובין משני ראשין והחזירן לחצר היינו משתי רוחותיו ויש למקומו חזקה. ור' חנינא מחרץ למתני' אין לו חזקה שיכול בעל חצר לקצר למרוב: שאם בא לבנות. בין תחת המרוב בונה ומקבל מימיו כמה שרוצה: ויש למקומו חזקה. שאם בא לעקור שאם רוצה להגביה בנינו ולעוקרו למרוב אינו רשאי:

נח:

כל דיין דמתקרי **לדינא** ומפקי **מיניה** ב'. כגון אס כפר והוסיאֹ ממנו צעדים אצל אס חייבוהו שצועה ולא רצה לשצע וסילס משום הכי לא מיפסל **לדינא**: **אנבג אנפק אנפא**. אומר הר"ר חיים דאנבג ואנפק הם משקים דרפואה והיינו אספרגוס דלמר ט' (צפ' כל

הצער (חולין דף קי וטס) אנפק) אספרגוס שיפה לנצ כדמשמע בצרק עשרה יוחסין (קדושין דף ע.) וה"ק הכל מה שקורין אנבג ואנפק צריך לשמותו כשיעור אנטל שהוא רביעית והיינו דלמר בצרק גיד הנשה (חולין דף נד. וטס) אנפקא חייא משמע שהוא אספרגוס כדלמר בצרכות דאספרגוס אין שומין אלא חי והא דלא חשיב בצרכות (דף נא. ע"ש) גבי ה' דברים שנאמרו באספרגוס שצריך לשמותו כשיעור רביעית משום שאינו חושש לחשוב מה שתלוי אנטל כשיעור והא דלמר בצרק שמנה שרלים (שבת דף קט:) (ולשקליה) עד דקאי אלנפקא משמע דהוא מדה י"ל עד דקאי אשיעור ט' (שמה) אנפקא קאמר אי נמי לכלי נמי קרי אנפקא על שס ששומים אותו צאומ שיעור: **המרוב** אין לו חזקה מרוב אחת. פ"י שאס הוא צמורה יכול לומר לו תנהו צמערצ"א אצל לסלקו לגמרי מב' רוחות לא ותימה דמזחילה היאך יש לה חזקה והלא כשמניח המרוב לראש אחר של המזחילה גם המזחילה צריך לזוהר ולהגביה ראש אחד ולהנמיך ראש האחר שנותן שס המרוב והכי קאמר דמרוב אין לו חזקה והמזחילה יש לה חזקה והלא לעולם לא יזין המרוב אס לא יזין גם המזחילה וי"ל דמ"מ יש לה חזקה לענין שאין צריך לעוקרה לגמרי ממקומה כמו שצריך לעקור המרוב אי נמי כגון שהמזחילה שזה ואין גבוה נד זה יותר מנד זה דהשתא לעולם אין צריך לזוה ממקומה אלא לסתום נצד שמסיר ממנו המרוב וה"ר יוסף פירש דמרוב שאין לו חזקה מרוב אחת שיוכל להטות ראש המרוב נצד צפון או נצד דרום כשהוא מונח במרובה יש לו חזקה משתי רוחות

שאין יכול לדחוקו להסיר לראש נצד אחד של מזחילה¹ וכענין זה פירש רבינו חננאל שאס המרוב קבוע באמצע רוח מזרחי יכול בעל החצר לעקרו מן האמצע ולקבועו בשליש הגג או ברביעי ובכל אותה רוח בכל מקום שירצה אצל לרוח אחרת אין יכול לסלקו לפי שיש לו חזקה: במזחילה

בגמ' מפרש לה: **המזחילה**. הוא צינור הגדול מחזיק כל ארוך הגג ומילתא דקביעות הוא הלכך יש לו חזקה דלא עביד איניש דשחיק אלא קפיד ומדשחיק איכא למימר הדין עם המחזיק דודאי נתרצה ט' עצמו בדמיים: **סולס המצרי**. קטן הוא הלכך אין לו חזקה דכיון דלאו מילתא דקביעותא הוא לא קפיד ולא חש למחות והלכך אס נתן סולמו בחצר חצירו לעלות לגגו ולשובכו אינה חזקה: **ולאורי**. סולס גדול: **חלון המצריים**. קטנה היא אין לה חזקה אס עשה חלון ככותל ציתו להציט דרך שס ולשמור פרדסו וגינתו והחלון פתוח לחצר חצירו והחזיק צה שלש שנים אינה חזקה דכיון דלאו מילתא דקביעותא הוא לא חשש למחות. אצל אס עשאו להאיר שלא היה לו אורה מנד אחר כי אס מכאן יש לו חזקה דלשס קביעות עשאו דאינו יכול להשתמש בציתו צאל אורה וכל מידי דקביעות היו חזקה והכי אמר שמואל בגמ' [נע]. ולאורה אפילו כל שהוא היו חזקה: **מלנן**. הוא משקוף החלון מלמעלה ומלמטה מימין ומשמאל כעין פתח: **גב' אין לו חזקה מרוב אחת**. אס המרוב מונח בראש דרומי של מזחילה ושופך שס מים והחזיק צו ג' שנים אינה חזקה ואס צריך בעל חצר להשתמש שס צריך זה לעקור מרובו מכאן ולהניח בראש השני של מזחילה דאין בעל הגג מפסיד בכך כלום והלכך אין כאן קביעות להיות מונח לעולמים לרוח זה והלכך לא חשש בעל חצר למחות: **אצל יש למקומו חזקה**. באחת משתי רוחות או כפוני או דרומי שאס יעקרונו מנד זה יניחו נצד אחר ואין בעל חצר יכול לעקרו לגמרי מן החצר שהרי החזיק מיהא בתוך החצר דלגבי אחת משתי רוחות היו מרוב מילתא דקביעותא דסתם בית אי אפשר צלא מרוב וכשעשה זה מרוב במחלה בחצר לשס קביעות עשאו והיה לו לצעל החצר למחות בתוך שלש ומדלאל מיהה הפסיד: **שאס היה ארוך**. יותר מכדי זרכו ותופס באויר חצר הרצה מקצרו והיינו אין לו חזקה לארכו אצל יש למקומו שהוא מונח שס חזקה דלא יעקרונו ממקומו כלל אפילו מנד זה נצד אחר אלא באותו רוח שהחזיק ובאותו מקום הוא חזקה: **שאס רוצא**. בעל החצר לבנות תחתיו בונה צנינו עד שמגיע למרוב ולא מצי טעין בעל הגג כי היכי דלחזיקי במקום המרוב לחזיקי נמי צמה שתחתיו שאס נותן רשות לתלות מרובו באויר לא נתן לו קרקע שלו שתחת המרוב ולא שעצדו לו לצלתי עשות צו זרכיו צין צנין צין כל דבר הצריך לו אצל אס צא לעקרו ולהגביה צנינו במקום שהיה המרוב אינו יכול לעקרו דלמקומו מיהא יש לו חזקה: תנן

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

ומזמין ליה לדינא. שלא כדין ויאל מן הדין זכאי: **ומפקין מיניה ממונא** **בדינא** לא שמה דיין. דגולן פסול לדין שיעוות הדין בשביל שוחד: **צריש כל מונא אנה דס**. ראש לכל המיתות הוא דס שאין אדם מת אלא ע"י רוב דס שלא הקיז בזמן הראוי לו: **צריש כל חיין אנה חמר**. שהיין מחיה כל שומיו: **דדרכיה למימא**. כגון גוסס: **צריש כל מרעין אנה דס**. כל תחלואי האדם על ט' הדס הם שמתרבה עליו: **צריש כל אסון אנה חמר**. שאס ישמה יין כהלכה וכראוי לא יצא לידי חולי:

תמן מסבטן סממנין. שס מנצקין סממנים לרפואה שצמקוס שאין יין מזוין תחלואין: **כתיב אפיסחא דקפוטקיא**. מילתא צאנפי נפשה היא ואנב גררא נסכה. וללמוד צני העיר משס כתצו ששלשה שמות הללו מדה אחת הן ונפקא מינה למתק וממכר שאס התנה למכור לתצירו מלל מדה זו צאחה לשון שיאמר יתן שיעור אחד ומקומות מקומות יש יש שקורין אנפק או אנטל או אנבג וכדלמר בקדושין (דף ע.) לישתי מר אנבנא ח"ל מי סני מר אספרגוס כדלמרי איניש או אנטל כדקרייהו רבנן: **ואיפסו אנטל**. גמרא קאמר ליה. כלומר ואיזהו שיעורו של אנטל: **רביעית של סורה**. רביעית הלוג דהיינו צילה ומחצה. ומשום דלרצעה כוסות של פסח שיעורן ברביעית ומנאל לכן חכמים סמך מן הסורה **מד' כוסות האמורים בצמרים** (מד' ט) לשוני גאלול האמורים צפ"ו והולאתי ט' (וגאלתי ולקחתי והצאתי) לפיכך קרי ליה רביעית של סורה וכן רביעית של יין לניזר הלכה למשה מסיני. ובמסכת נזיר (דף נח.) חשיב עשר רביעית הן שמן הסורה שיעורן צהך רביעית והכי נמי אמרינן (חולין דף קז.) דשיעור אנטל היינו רביעית דאתקין ר' יעקב מנהר פקוד נטלא צת רביעיתא: **מתני' המרוב**. צינור קטן ורגילין לתלותו לסוף צינור גדול ההולך על פני כל הגג ורגילין להפכו לכל ראש שיראו

ומרחיק קילוח מים מן הכותל. ולשון מרוב טפה של מים צו דרך שס כדכתיב (ישעיה מ) כמר מדלי לשון טפה. והלכך אין לו חזקה דאינו דבר קבוע ואס החזיק צו בעל הגג ג' שנים ותלה אותו באויר חצר חצירו אינו יכול לטעון החזקתי דכיון דלאו מילתא דקביעותא הוא לא קפיד בעל חצר ושחיק שנמים ושלש: **אצל יש למקומו חזקה**. ומילתא דקביעות הוא הלכך יש לו חזקה דלא עביד איניש דשחיק אלא מילתא דקביעותא הוא לא קפיד ולא חש למחות והלכך אס נתן סולמו בחצר חצירו לעלות לגגו ולשובכו אינה חזקה: **ולאורי**. סולס גדול: **חלון המצריים**. קטנה היא אין לה חזקה אס עשה חלון ככותל ציתו להציט דרך שס ולשמור פרדסו וגינתו והחלון פתוח לחצר חצירו והחזיק צה שלש שנים אינה חזקה דכיון דלאו מילתא דקביעותא הוא לא חשש למחות. אצל אס עשאו להאיר שלא היה לו אורה מנד אחר כי אס מכאן יש לו חזקה דלשס קביעות עשאו דאינו יכול להשתמש בציתו צאל אורה וכל מידי דקביעות היו חזקה והכי אמר שמואל בגמ' [נע]. ולאורה אפילו כל שהוא היו חזקה: **מלנן**. הוא משקוף החלון מלמעלה ומלמטה מימין ומשמאל כעין פתח: **גב' אין לו חזקה מרוב אחת**. אס המרוב מונח בראש דרומי של מזחילה ושופך שס מים והחזיק צו ג' שנים אינה חזקה ואס צריך בעל חצר להשתמש שס צריך זה לעקור מרובו מכאן ולהניח בראש השני של מזחילה דאין בעל הגג מפסיד בכך כלום והלכך אין כאן קביעות להיות מונח לעולמים לרוח זה והלכך לא חשש בעל חצר למחות: **אצל יש למקומו חזקה**. באחת משתי רוחות או כפוני או דרומי שאס יעקרונו מנד זה יניחו נצד אחר ואין בעל חצר יכול לעקרו לגמרי מן החצר שהרי החזיק מיהא בתוך החצר דלגבי אחת משתי רוחות היו מרוב מילתא דקביעותא דסתם בית אי אפשר צלא מרוב וכשעשה זה מרוב במחלה בחצר לשס קביעות עשאו והיה לו לצעל החצר למחות בתוך שלש ומדלאל מיהה הפסיד: **שאס היה ארוך**. יותר מכדי זרכו ותופס באויר חצר הרצה מקצרו והיינו אין לו חזקה לארכו אצל יש למקומו שהוא מונח שס חזקה דלא יעקרונו ממקומו כלל אפילו מנד זה נצד אחר אלא באותו רוח שהחזיק ובאותו מקום הוא חזקה: **שאס רוצא**. בעל החצר לבנות תחתיו בונה צנינו עד שמגיע למרוב ולא מצי טעין בעל הגג כי היכי דלחזיקי במקום המרוב לחזיקי נמי צמה שתחתיו שאס נותן רשות לתלות מרובו באויר לא נתן לו קרקע שלו שתחת המרוב ולא שעצדו לו לצלתי עשות צו זרכיו צין צנין צין כל דבר הצריך לו אצל אס צא לעקרו ולהגביה צנינו במקום שהיה המרוב אינו יכול לעקרו דלמקומו מיהא יש לו חזקה: תנן

מסורת הש"ס

א' (נ"ז ליה.) ט' ז"ל על ידי הדס. רש"ש, א' ע"י רר"ש מכשירין פ"ו מ"ב וברין סוף עירובין ד"ה צור גבולה. ד' (חולין דף כב.) ט' ז"ל ומד. רש"ש, א' (נשמות ו.) ז"ל והללתי וגאלתי ולקחתי וכיה צמדשר רבה פרשה פ"ח ועי' רש"י פסחים טז: (ח) (נ"ז עמוד.) ט' (נ"ז בברכות נא.) ט' (נ"ז וישלוקניהו.) ט' (נ"ז שמיית.)

הגהות הב"ח

א' גמ' חול דרורו כתיב צלש:

מוסף תוספות

א. לפי שיכול לומר לו אין לך עלי אלא שירדו ממני גגך לחצירו ואין לך היזק שירדו מצד זה או מצד זה. מאלי. ב. ונקל הוא לבעל הגג לשנות השפוע באותו צד בעצמו. ש. שעכשיו מכבידו לשנות שפוע הגג לרווח אחרת. שס.